

אל מצפון העולם

שיעור מחנכ/ת לציון יום הזיכרון הבינלאומי לשואה

מטרות:

1. עמידה על המושג "יום השואה הבינלאומי" ומשמעותו.
2. חשיפת קריאות מצוקה מצדם של יהודים אל אומות העולם, לקראת השואה ובעיצומה, בקריאה להתערב ולהשפיע ועל הצעדים שנקטו, בפועל, המדינות וההשלכה על מצבם של היהודים.
3. הסכמה, כי העבר של עמנו מחייב אותנו לקיים מדינה יהודית ריבונית ודמוקרטית, פיתוח רגישות לסבל של אחרים ואף חתירה למאבק באדישות וחיזוק הטוב.

למחנכ/ת: יום השואה הבינלאומי נקבע ע"י עצרת האו"ם לשם זיכרון שואת העם היהודי, שבניו ובנותיו נרדפו ונרצחו בשל שייכותם האתנית ומתוך מחויבות להיאבק בעמדות החברתיות שהובילו לשואה, כגון, שנאה ואפליית האחר, גזענות, אנטישמיות. תאריך זה נבחר משום שהוא היום שבו שוחרר מחנה ההשמדה אושוויץ בידי הצבא האדום. לראשונה צוין יום זיכרון זה בשנת 2006 והחלטה עליו התקבלה פה אחד. ההחלטה מציינת את רצח היהודים ומיעוטים נוספים בידי הנאצים. בשיעור זה נבקש לבחון מה היה מקומן של אומות העולם, בימים שלפני השואה ובמהלכה, כלפי מצוקותיו של העם היהודי והיכולת, מצדן של אומות העולם, להתערב ולשנות את ציר הזמן ההיסטורי שבתחילתו נשרפים ספרים ובהמשך גם בני אדם. אנו, במרכז הדרכה "המעורר", רואים חשיבות רבה להביא תופעות מן ההיסטוריה ומההווה המבטאות את בחירותיהם של מנהיגים, בני אדם אינדיבידואלים, אז והיום ולשאול, בהקשר של ציון מועד זה, האם לקחי השואה נלמדו? במה ניכר הדבר במציאות החיים בעולמנו? לזכור ולהזכיר מדוע עלינו לקיים מדינה יהודית ריבונית ודמוקרטית, לפתח רגישות לסבל של אחרים, להיאבק באדישות ולחזק את הטוב.

מהלך השיעור:

חלק א' – פתיחה וסיטואציות

חלק ב' – דיון בפורום כיתתי

חלק ג' – סיכום

חלק א' – כיצד נדם מצפון העולם?? – 25 דק

נאמר לפתיחת השיעור: ה-27 בינואר, נבחר להיות היום בו מציינים בעולם את יום הזיכרון הבינלאומי לשואה שנקבע ע"י עצרת האו"ם בשנת 2005 במלאת 60 שנה למועד בו שוחרר מחנה אושוויץ בידי הצבא האדום. החלטת העצרת קובעת: "השואה, בה הוכחד שלישי מהעם היהודי, תהווה לעולמים אזהרה לכל עמי העולם מפני הסכנה של שנאת חנם, גזענות ודעות קדומות". בשיעור נבקש לבחון מה היה חלקן של אומות העולם ביחס למצוקותיו של העם היהודי, לפני ובמהלך ימי השואה.

למחנכת: ההפעלה הבאה מבוססת על כרטיסיות המספרות סיפור ולצידן דילמות.

לפניך 2 חלופות לקיום הפעילות:

- א. לחלק את הכיתה ל-3, עפ"י כרטיסיות העבודה. במידה והוחלט על חלופה זו, יש לאפשר עד 15 דקות לטובת העבודה בקבוצות ולהשאיר זמן לקבוצות לשתף בפורום הכיתתי.
- ב. לבחור 1-2 נושאים מתוך שלושת הנושאים שבכרטיסיות ולהעבירם בפורום כיתתי.

חלק ב' – משמעות האדישות (15 דק')

דיון:

- מה היה היחס המרכזי כלפי היהודים מצד אומות העולם?
- למה לדעתכם זה היה היחס שקיבלו?
- בין הרוצח לקורבן – איזה צד מחזקת תופעת האדישות?
- אילו תובנות עולות לכם מהשיעור, ביחס להיותנו יהודים שעמם עבר את השואה ומה האחריות שלנו כמדינה במניעת כל עוולות אנושיות המתרחשות בעולמנו?

חלק ג' – סיכום (5 דק')

למחנכת: קראי לסיכום לבחירתך אחד משני קטעים שנכתבו ע"י ניצולי שואה:

- **דוניה רוזן** – ילידת קוסוב, פולין. כל בני משפחתה נספו בשואה. נדדה בין כפרים והעמידה פני גויה. ניצלה הודות לכפרייה פולניה קשישה, שהסתירה אותה. לימים עלתה דוניה ארצה. היא עבדה שנים רבות ב"יד ושם" וניהלה את המחלקה לחסידי אומות עולם.
- **אלי ויזל** – איש רוח, חתן פרס נובל לשלום, יליד סיגט שבטרנסילבניה, רומניה. נשלח עם כל משפחתו לאושוויץ בירקנאו. אמו, אחותו הקטנה ואביו נספו בשואה. אחיותיו הגדולות ניצלו. לאחר המלחמה עסק רבות בפעילות ציבורית ובפעילות חינוכית בנושא זיכרון השואה.

סיכום: השואה קרתה לעם שלנו, לאור היום ובאין מפריע, כדבריו של ח.נ. ביאליק: "הַשְׁמֵשׁ זָרְקָה, הַשְׁטָה פְּרָקָה וְהַשׁוֹחֵט שָׁחַט". תהליך הרצח ההמוני שהתרחש, ראשיתו בהחזקה בעמדות המפרידות בין אדם לאדם אחר וסופו במתקני הרצח שהקים הרוצח לקורבנו. את התמונה המזעזעת משלים "העומד מהצד", המאפשר את קיומו של העוול ואינו מתערב להצלת הקורבן. אז היו אלה בנות ובני העם שלנו, קהילות שלמות שנמחו מעל פני האדמה והעולם שתק. כיום, יש לנו חובה, כפולה: לזכור ולהזכיר, מחד, לעמוד על ערך חיי כל אדם ולמנוע תופעות של אדישות ועמידה מהצד אל מול כל גילוי של שנאה ואפליה מאידך. זוהי חובתנו הערכית היהודית מתוך השאיפה כי המאזן ישתנה והמילים "לא עוד" הכתובות על אנדרטאות במחנות המוות, יתממשו.